

नेपाल सरकार
शिक्षक सेवा आयोग
प्राथमिक शिक्षकको खुला प्रतियोगितात्मक परीक्षाको पाठ्यक्रम, २०७५

यस पाठ्यक्रमलाई दुई भागमा बाँडिएको छ ।

१. लिखित परीक्षा - पूर्णाङ्क १०० उत्तीर्णाङ्क : ४०
२. अन्तर्वार्ता - पूर्णाङ्क २५

लिखित परीक्षा योजना

समय : ३ घण्टा

खण्ड	विषय	परीक्षा प्रणाली	अङ्क भार	प्रश्न सङ्ख्या	समय
(क)	शिक्षासम्बन्धी आधारभूत ज्ञान	वस्तुगत/ बहुवैकल्पिक	४०	४० X १	४५ मिनेट
(ख)	प्राथमिक तहको पाठ्यक्रम, शिक्षण विधि एवम् प्रविधि	विषयगत	६०	६ X १०	२ घण्टा १५ मिनेट
जम्मा			१००	४६	

द्रष्टव्य :

- वस्तुगत प्रश्न र विषयगत प्रश्न अर्थात् (खण्ड क) र (खण्ड ख) का उत्तरपानाहरु अलग अलग हुने छन् ।
- वस्तुगत परीक्षाको लागि ४५ मिनेट र विषयगत परीक्षाको लागि २ घण्टा १५ मिनेटको समय निर्धारण गरिएको छ ।
- वस्तुगत र विषयगत परीक्षा लगातार सञ्चालन हुने छ ।
- लिखित परीक्षाको माध्यम अङ्ग्रेजी वा नेपाली वा दुबै भाषा हुने छ । भाषा विषयहरूका हकमा सम्बन्धित भाषामा नै उत्तर दिनुपर्नेछ ।
- यो पाठ्यक्रम २०७५ साल जेठ ५ गते पश्चात् लिइने परीक्षामा लागू हुने छ ।

(१) लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

खण्ड (क) : शिक्षासम्बन्धी आधारभूत ज्ञान

- अङ्कभार ४०

१. नेपालको संविधान र शिक्षासम्बन्धी ऐन नियमहरू

- १.१ नेपालको संविधान : भाग ३ देखि ५ सम्म
- १.२ शिक्षा ऐन (संशोधनसहित), २०२८ र शिक्षा नियमावली (संशोधनसहित), २०५९
- १.३ शिक्षक सेवा आयोग नियमावली (संशोधनसहित), २०५७

२ शिक्षा सम्बन्धी सामान्य जानकारी

- २.१ नेपालको शैक्षिक इतिहास (राणाकालदेखि हालसम्मको)
- २.२ नेपालको शिक्षाको तहगत संरचना
- २.३ शिक्षाका राष्ट्रिय उद्देश्यहरू
- २.४ प्राथमिक तहका तहगत उद्देश्य/सक्षमताहरू
- २.५ शिक्षा मन्त्रालय, शिक्षा विभाग, क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशनालय र जिल्ला शिक्षा कार्यालयको संगठन, संरचना र कार्यहरू

- २.६ नेपालको शैक्षिक तथ्याङ्कसम्बन्धी सामान्य जानकारी
- ३ **शिक्षासम्बन्धी नीतिहरू**
- ३.१ शिक्षा नीति र यसको आवश्यकता
- ३.२ शिक्षक सक्षमताको प्रारूप २०७२
- ३.३ खुला तथा दुर शिक्षा नीति
- ३.४ अनौपचारिक शिक्षा नीति
- ४ **शिक्षासम्बन्धी विभिन्न आयोग तथा समितिका प्रतिवेदनहरू**
- ४.१ राष्ट्रिय शिक्षा पद्धतिको योजना २०२८-२०३२
- ४.२ राष्ट्रिय शिक्षा आयोगको प्रतिवेदन, २०४९
- ५ **शिक्षासम्बन्धी योजना तथा कार्यक्रमहरू**
- ५.१ सबैका लागि शिक्षासम्बन्धी राष्ट्रिय कार्ययोजना (सन् २००१-२०१५) उद्देश्य तथा उपलब्धि
- ५.२ विद्यालय क्षेत्र विकास योजना (२०७३-२०७९) : लक्ष्य, उद्देश्य र कार्यहरू
- ५.३ राष्ट्रिय प्रारम्भिक कक्षा पढाइ कार्यक्रम (NEGRP)
- ६ **शैक्षिक र शैक्षणिक योजनाहरू निर्माण र कार्यान्वयन**
- ६.१ शैक्षिक क्यालेण्डर विद्यालय, वार्षिक कार्ययोजना
- ६.२ वार्षिक, एकाइ र दैनिक शैक्षणिक योजना
- ६.३ गाउँ/नगर स्तरीय शिक्षा योजना निर्माण र प्रयोगको अवस्था
- ६.४ विद्यालय सुधार योजना
- ६.५ विद्यालय विकासमा स्थानीय सरकार/निकाय, गैरसरकारी र सामुदायमा आधारित संस्थाहरूसँगको सम्बन्ध र समन्वय
- ७ **विद्यालय तहको पाठ्यक्रम र मूल्याङ्कन**
- ७.१ पाठ्यक्रमको परिचय, निर्माण प्रक्रिया र पाठ्यक्रम निर्माणमा प्रभाव पार्ने तत्त्वहरू
- ७.२ विद्यालय तहको पाठ्यक्रम ढाँचा
- ७.३ राष्ट्रिय पाठ्यक्रमको प्रारूप (परिमार्जनसहित), २०६३
- ७.४ स्थानीय पाठ्यक्रम प्रारूप, २०७१, निर्माण र प्रयोगको अवस्था
- ७.५ प्राथमिक तहको पाठ्यपुस्तक तथा सन्दर्भ सामग्रीहरूको विकास तथा प्रयोग
- ७.६ शिक्षण सिकाइमा निर्माणात्मक र निर्णयात्मक मूल्याङ्कन
- ७.७ निरन्तर मूल्याङ्कन प्रणाली र अक्षराङ्कन पद्धति
- ७.८ मातृभाषामा आधारित बहुभाषिक शिक्षा
- ८ **बाल मनोविज्ञान र सिकाइ**
- ८.१ बाल मनोविज्ञानको अवधारणा, बाल वृद्धि र विकास
- ८.२ पूर्व बाल्यावस्था र उत्तर बाल्यावस्थाको परिचय, विकासात्मक पक्षहरू र सिकाइसँग सम्बन्धित विशेषताहरू
- ८.३ सिकाइमा प्रभाव पार्ने तत्त्वहरू
- ८.४ उत्प्रेरणाका सिद्धान्तहरू र विद्यार्थीहरूमा उत्प्रेरणा जगाउने उपायहरू
- ९ **विद्यालय सुशासन र शैक्षिक व्यवस्थापन**
- ९.१ विद्यालय सुशासन (school governance) र सामाजिक परीक्षण (social audit)
- ९.२ शैक्षिक व्यवस्थापनको परिचय र सिद्धान्त
- ९.३ विद्यालय व्यवस्थापनमा उत्तरदायित्व, जवाफदेहिता र सहभागिता
- ९.४ स्वव्यवस्थापन, समय व्यवस्थापन र विपत् व्यवस्थापन

- ९.५ कक्षा कोठा व्यवस्थापनको अवधारणा र आधुनिक कक्षाकोठा व्यवस्थापन
 ९.६ उपचारात्मक शिक्षण पद्धति
 ९.७ विद्यार्थीमा निहीत विविधता व्यवस्थापन : भाषिक, सामाजिक, सिकाइ क्षमता, बौद्धिकता, शारीरिक तथा मानसिक अवस्था
 ९.८ शैक्षणिक सङ्गठन : कक्षा शिक्षण, बहुकक्षा शिक्षण, विषय शिक्षण र बहुकक्षा बहुस्तर (MGML) शिक्षण
 ९.९ शिक्षण सिकाइमा परियोजना कार्य, कार्यमूलक अनुसन्धान र घटना/मामला अध्ययन

१० शिक्षाका नवीनतम चिन्तन

- १०.१ अधिकारमा आधारित शिक्षा
 १०.२ बालमैत्री विद्यालय : अवधारणा, मापदण्ड र सूचकहरू
 १०.३ विद्यालय शान्ति क्षेत्र
 १०.४ समाहित शिक्षा र शिक्षामा समावेशीकरण
 १०.५ शिक्षण सिकाइमा सूचना तथा संचार प्रविधि
 १०.६ साधारण तथा प्राविधिक सिप (soft and hard skill) र जीवनोपयोगी सिप (life long learning and life skill)
 १०.७ शिक्षक शिक्षा र तालिम
 १०.८ अभिभावक शिक्षा

वस्तुगत परीक्षाको प्रश्न योजना (Specification Grid)

क्र. सं.	पाठ्यक्रमको क्षेत्र	वस्तुगत प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार
१	नेपालको संविधान र शिक्षासम्बन्धी ऐन नियमहरू	५ X १	५
२	शिक्षा सम्बन्धी सामान्य जानकारी	४ X १	४
३	शिक्षासम्बन्धी नीतिहरू	३ X १	३
४	शिक्षासम्बन्धी विभिन्न आयोग तथा समितिका प्रतिवेदनहरू	३ X १	३
५	शिक्षासम्बन्धी योजना तथा कार्यक्रमहरू	४ X १	४
६	शैक्षिक र शैक्षणिक योजनाहरू निर्माण र कार्यान्वयन	४ X १	४
७	विद्यालय तहको पाठ्यक्रम र मूल्याङ्कन	५ X १	५
८	बाल मनोविज्ञान र सिकाइ	४ X १	४
९	विद्यालय सुशासन र शैक्षिक व्यवस्थापन	४ X १	४
१०	शिक्षाका नवीनतम चिन्तन	४ X १	४
	जम्मा	४० X १	४०

खण्ड (ख) : प्राथमिक तहको पाठ्यक्रम, शिक्षण विधि एवम् प्रविधि - अङ्कभार ६०

नेपाल सरकार, पाठ्यक्रम विकास केन्द्रले स्वीकृत गरेको प्राथमिक तहको पाठ्यक्रमको विषयवस्तुमा आधारित भई सामान्यतया सबै क्षेत्र समेटिने गरी ६ वटा विषयगत प्रश्नहरू सोधिने छन् । उम्मेदवारले सबै प्रश्नहरू हल गर्नुपर्ने छ ।

विषयगत परीक्षाको प्रश्न योजना (Specification Grid)

एकाइ	पाठ्यक्रमको क्षेत्र	विषयगत प्रश्न सङ्ख्या	अङ्क भार
१	अंग्रेजी	१ X १०	१०
२	नेपाली	१ X १०	१०
३	गणित	१ X १०	१०
४	विज्ञान तथा वातावरण	१ X १०	१०
५	सामाजिक अध्ययन	१ X १०	१०
६	स्वास्थ्य तथा शारीरिक, सिर्जनात्मक कला र स्थानीय भाषा	१ X १०	१०
	जम्मा	६ X १०	६०

समाप्त